

Oslos glemte bekker med utløp i fjorden

I tillegg til de ti elvene vi i dag omtaler som byens hovedvassdrag, fantes det i sin tid også noen mindre vassdrag med utløp direkte i fjorden. Disse siste er alle overdekket. Iberegnet et enormt antall sidebekker til alle Oslos vassdrag anslår vi at i alt hele 200 kilometer vannløp ble overdekket i løpet av 1800- og 1900-tallet. Det betyr at om lag to tredjedeler av byens samlede elve- og bekkestrekninger er gått over i historien. De historiske bekkene med direkte utløp til fjorden, regnet fra vest, er:

Sollerudbekken

startet i Ullernåsen ved idrettsanlegget ved Øraker skole under navnet Lilleakerbekken. Den skiftet navn til Sollerudbekken ved Ullernchausseen, rant videre langs østsiden av Lilleakerveien og deretter ut ved Sollerudstranda.

Skarpsnobekken

også med navnet Terningbekken, startet i bakken i Majorstuveien og gikk ned over Vestkanttorget, langs Tidemands gate og ned langs Schafteløkken. Herfra gikk den mot Nobels gate, langs Drammensveien et stykke og ut i fjorden ved Skarpsnoparken. Bekken ble overdekket i 1889.

Skillebekken

var grensebekk mellom bymarken og Frogner hovedgårds eiendom inntil 1879 og dessuten grense mellom by og land, Kristiania og Aker. Den startet i norddelen av Løvenskiolds gate, gikk videre langs Gyldenløves gate og i hele Niels Juels gates trasé, for så å gå ut i fjorden ved Skillebekk. Niels Juels gate ble anlagt i bekkefaret og bekken lagt i rør i 1885–86.

Inkognitobekken

Navnet inkognito stammer fra en gammel løkkeeiendom nær krysset Uranienborgveien og Inkognitogata. Bekken rant omtrent herfra langs Inkognitogata, dreide mot Parkveien rett bak Slottet og deretter igjen langs Inkognitogata. Etter dette gikk den rett sydover og rant ut der Filipstad brygge ligger i dag.

Bisletbekken

Ut fra det som finnes av materiale om bekkene i samme område har Bisletbekken klart vært den største. Den gikk i et dypt søkk tvers igjennom de mest sentrale delene av Oslo. Navnet Bislet kom fra en løkke 'Bisaalit' som lå ved dagens Pilestredet 60, men bekken startet ved dagens Nils Lauritssøns vei 34 rett øst for Store Berg gård. Videre gikk den over Ullevål sykehusområde, ned parallelt med Thereses gate, videre over Bislet og gjennom dagens høgskolesenter for så å svinge ned mot Tullinløkka og Studenterlunden hvor det var dype skjæringer, myrområder og vanndammer med et yrende fugleliv. Videre gikk den langs Tordenskiolds gate og ut lengst øst ved dagens Rådhusplass under Festningshøyden. Bekken var åpen i disse områdene inntil midten av 1800-tallet.

Det var mye blåleire ved Bislet, noe som gjorde sitt til at Bislet teglverk ble etablert der Bislet ligger i dag. Bekken var vannrik og gikk til tider over sine bredder. Den har vært en medvirkende årsak til kostbare pælefundamenteringer under Nasjonalgalleriet, Historisk Museum, Universitetet og Nationalteatret.

Sinsen-Tøyenbekken

Oppe ved gården Sinsen søndre startet bekken som også hadde en mindre sidebekk kalt Solbakkbekken her høyt i løpet. Den rant videre mellom Langgata og Tromsøgata på Rodeløkka, videre gjennom østre del av Sofienbergparken og langs vestsiden av Botanisk hage. Bekken har også blitt kalt Sofienbergbekken. Ved Lakkegata kom det inn en mindre bekk fra Tøyen, kalt Tøyenbekken. Den kom fra høydene rett nord for Tøyenbadet, rant videre sydvestover nær de historiske museene på Tøyen til Lakkeagat. Herfra gikk bekkene sammen rett over Grønland og ut i Bispevika et stykke øst for Akerselva. To bekkeløp på til sammen 200 meter er gjenskapt i Tøyenparken.

Jomfrubråtbecken

Bekken startet i området midt på sletta rett vest for Ekebergveien midt mellom Ekeberg Camping og Ekeberghallen. Herfra rant den ned til Jomfrubråtveien 28, videre langs Jomfrubråtveien, over Kongsveien og ned mot fjorden over Utsikten og ut mellom Kongshavn og Sjursøya.

Bekkelagsbekken

Bekken kommer fra området ved krysset mellom Ekebergveien og Sandstuveien, følger Sandstuveien og krysser Kongsveien der Heiasvingen begynner, mellom Kongsveien 49 og 51. Ved Bestemorstien kom det inn en liten sidebekk rett nordfra. Videre har bekken gått bratt ned til Ormsundkaia og ut i fjorden på nordsiden av renseanlegget.

Pareliusbekken

Bekken starter omtrent i krysset Marienlundveien og Jomfrubråtveien ned mellom tomtene ned og langs Pareliusveien. Den skråner etter hvert over til Solveien og Furubråtveien for brått å svinge ut i fjorden ved Bekkelagsterrassen. Bekken ble lukket i perioden 1922–1935.

Kastellbekken

I svært gamle tider startet en bekk – Mølska – opp i Nordseterområdet. Den ble senere hetende Kastellbekken. Den fulgte Kastellveien inntil Solveien krysser i bro. Herfra gikk den rett ned til fjorden og ut ved Nordstrand bad. Den ble lukket i 1915.

De tre sistnevnte bekkene går Oslo Elveforum inn for skal åpnes i forbindelse med ny reguleringsplan for Nordstrandskrånningen.